

Eigendom van het
Westvlaams Economisch Studiebureau
Brugge Reeks / Boek

LANDBOUW - ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG (Schev.)

VAN STOLKWEG 29

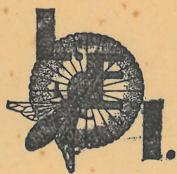
TELEF. 55.23.50

VERSLAG

OVER HET JAAR

1947

*Instituut voor Zeewetenschappelijk onderzoek
Institute for Marine Scientific Research
Prinses Elisabethlaan 69
8401 Bredene - Belgium - Tel. 059 / 80 37 15*

INLEIDING.

Het L.E.I. tinnert niet aan de weg. Het is bevorderlijk voor de waarde van de onderzoekingen, dat deze zoveel mogelijk kunnen geschieden in een zakelijke, objectieve sfeer. In de loop van 1947 werden evenwel het L.E.I. en zijn werkzaamheden in toenemende mate betrokken in de discussies. En wel vooral ten aanzien van zijn onderzoekingen op kostprijsgebied. Te verwonderen valt dit niet, omdat hier ongetwijfeld grote belangen in het geding zijn. Het is goed zich van de critiek rekenschap te geven. Voorzover onze feilen worden getoond, zullen wij moeten trachten verbeteringen aan te brengen. Voorzover er hier en daar misverstanden in het spel zijn, zal het wellicht goed zijn deze recht te zetten. Bedoelde critiek uitte zich op verschillende wijzen, zowel in het publiek als door persoonlijke brieven. De inhoud van de critiek is zeer uiteenlopend. Men kan deze critiek rangschikken in drie groepen, nl. ten eerste betreffende de positie van het L.E.I., ten tweede aangaande de werkwijze ten aanzien van de kostprijsonderzoekingen en ten slotte met betrekking tot de prijzen, die op grond van de rapporten van het L.E.I. worden vastgesteld.

De positie van het L.E.I.

Bij het eerste punt gaat het in wezen om de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van het L.E.I. In het algemeen vernemen wij ten aanzien van dit punt veelvuldig verzekeringen in positieve zin. Een enkele keer wordt evenwel twijfel geuit. Kennelijk spruit deze twijfel mede voort uit de benoeming van de directeur tot raad-adviseur bij het Ministerie van Landbouw. Het Algemeen Bestuur heeft indertijd enige vrees gekoesterd voor een dergelijke reactie op deze benoeming. Niet omdat deze reactie zakelijk gemotiveerd zou zijn, maar omdat uit deze benoeming licht misverstand kan voortvloeien. Het is daarom nuttig duidelijk uiteen te zetten, wat deze benoeming betekent en waarom de Minister deze benoeming gewenst achtte. In de eerste plaats houdt deze benoeming niet in, dat de directeur in de gewone zin hoofdanbtenaar is geworden van het Ministerie van Landbouw, zoals hier en daar wordt geschreven. Hij heeft op het Departement geen afdeling, zelfs geen eigen kamer en ontvangt ook geen salaris in deze functie. Men zou de functie het best kunnen vergelijken met het adviserend bestuurslid zijn van een Rijkslandbouwconsulent bij de een of andere landbouworganisatie. Dezelfde adviserende functie neemt de directeur - en trouwens eveneens verschillende van zijn medewerkers - in ten aanzien van

het Hoofdbestuur van de Stichting voor den Landbouw en zijn diverse commissies. De reden, waarom de Minister van Landbouw aan dit adviseurschap een officieel tintje wenste te geven, is gelegen in het scheppen van een grotere waarborg voor het geven van vertrouwelijke stukken in handen van de directeur.

De Voorzitter heeft evenwel onder geheimhouding het recht en de plicht op de adviezen van deze vertrouwelijke zaken toe te zien.¹⁾

Op één punt dient nog te worden gewezen. Er is beweerd, dat het L.E.I. door de landbouworganisaties is opgericht, tijdens de bezettingstijd door de Overheid is overgenomen, maar dat het na de bevrijding slechts met grote moeite aan de landbouworganisaties gelukt is weer voldoende invloed op de gang van zaken te verkrijgen. Kennelijk heeft men zich hierbij niet voldoende op de hoogte van de feiten gesteld. De feiten zijn aldus:

Het L.E.I. is in December 1940 gesticht door het Kon.Ned.Landbouwcomité. Op vrijwillige basis is destijds door de drie Centrale Landbouw Organisaties en de ~~Algemeene~~ Nederlandsche Zuivelbond, de Directie van de Landbouw en het Rijksbureau voor Voedselvoorziening in Oorlogstijd overeengekomen, het L.E.I. om te bouwen tot een onafhankelijke Stichting, waarvan bestuur en financiën op pariteitsbasis zouden worden geregeld. Wat het bestuur betreft is hieraan strikt de hand gehouden. Ook gedurende de bezetting en direct na de bevrijding zijn de vertegenwoordigers van de oude landbouworganisaties in hun functie gebleven. Na de statutenwijziging, die de reorganisatie in het najaar van 1945 meebracht en die goedgekeurd was door het Bestuur van het L.E.I. en de meerderheid der drie C.L.O.'s, benevens de Minister van Landbouw, bleek de Stichting voor den Landbouw, die in de plaats trad van de 3 C.L.O.'s, niet geheel genoegzaam te nemen met de gewijzigde statuten, die de mogelijkheid openlieten, dat ook andere organisaties enkele bestuursleden zouden aanwijzen. De Minister had er aan de andere kant aanvankelijk bezwaar tegen, dat de Stichting voor den

1) Hieraan kan worden toegevoegd, dat het Algemeen Bestuur in zijn vergadering van 6 April 1948 in overleg met de Minister van Landbouw en de Stichting voor den Landbouw besloten heeft ook de schijn van niet-objectief zijn te vermijden. Als gevolg daarvan zal de directeur het raadadviseurschap niet langer bekleden en bedanken als adviserend lid van het Hoofdbestuur van de Stichting voor den Landbouw, terwijl de directeur en zijn medewerkers niet langer zitting zullen hebben in colleges en commissies van het Ministerie van Landbouw en de Stichting voor den Landbouw, waar het beleid ten aanzien van vraagstukken, waarvan verwacht kan worden, dat Overheid en Organisaties min of meer tegenover elkaar staan, aan de orde komt.

Landbouw als enige landbouworganisatie voor nu en later ten aanzien van het I.E.I. zou worden erkend. Niettemin is de Minister tenslotte toch over dit bezwaar heengestapt, zodat het Bestuur nu volledig op pariteitsbasis tussen de Stichting voor den Landbouw en het Ministerie van Landbouw is samengesteld. Ook de financiering van het Instituut is in 1947 nagenoeg op pariteitsbasis geschied. Het I.E.I. is derhalve zowel juridisch als materieel een gemengd bedrijf van Overheid en Georganiseerde Landbouw, omgeven met grote waarborgen voor objectiviteit in de uitvoering van zijn taak.

De kostprijsberekening.

Kostprijsberekening van land- en tuinbouwproducten is een algemeen erkend moeilijke zaak. Moeilijk in tweeërlei opzicht. In de eerste plaats om de juiste methode te vinden, maar in de tweede plaats meer nog om de onmisbare feitelijke gegevens te verkrijgen, die een betrouwbaar beeld van de toestand geven. Het is gebleken, dat een juiste kostprijsberekening moeilijk te bereiken valt, indien deze uit "losse" gegevens wordt opgebouwd. Zoveel mogelijk wordt er dan ook naar gestreefd de bedrijfslasten en -baten in boekhoudingen vast te leggen. Uitgaande van een basis van empirische gegevens uit een gesloten financiële boekhouding wordt dan door wijzigingen van prijzen en hoeveelheden in kosten en opbrengsten een voorcalculatie uitgevoerd. Deze methode wordt zoveel mogelijk nagestreefd. Niet op elk terrein beschikt het I.E.I. evenwel over voldoende basisgegevens. Met name voor tuinbouwproducten moet noodgedwongen nog te veel uit fragmenten een geheel worden opgebouwd. Een betere fundering op boekhoudgegevens zal hier ook onmisbaar zijn.

De klacht wordt nogal eens geuit, dat de basis der kostprijsberekeningen te smal is en bovendien de beste gebieden en de beste bedrijven te veel naar voren komen. Inderdaad is het ideaal: een representatief beeld te krijgen van de kostprijzen van de producten in de verschillende streken van het land, nog niet bereikt. De ontwrichting door de oorlog heeft ook de in de bezettingstijd begonnen grootscheepse verzameling van materiaal voor kostprijsberekening doen verzanden. Na de bevrijding moest opnieuw worden begonnen met de opbouw der documentatie. Van het oogstjaar 1945 werden slechts van 82 bedrijven gegevens verkregen. Van het oogstjaar 1946 zijn het er 441, terwijl in 1947 reeds gegevens van 510 bedrijven zijn verzameld. Bovendien is met ingang van het boekjaar 1946/47 weer een aanvang gemaakt met de verzameling en de verwerking van de financiële uitkomsten van landbouwbedrijven. In de landbouw kan hierbij op de traditie van de Directie van de Landbouw worden voortgebouwd. Ook voor de tuinbouw zal echter ten aanzien van deze statistiek der bedrijfsuitkomsten een

Bescheiden begin worden gemaakt.

De grote achterstand bij de landbouwboekhoudbureaux, veroorzaakt door de oorlogsomstandigheden en vele fiscale werkzaamheden, maakt evenwel, dat de statistiek nog niet meteen alle geadministreerde bedrijven kan omvatten. Om toch spoedig enigermate te zijn georiënteerd, zijn voorlopig de gegevens van 700 bedrijven, als een steekproef, verzameld en verwerkt tot een overzicht.

In de eerste jaren na de oorlog hebben we voor de kostprijsberekening onze toevlucht moeten nemen tot elk gegeven, dat enig houvast bood. Er moest nu eenmaal geroeid worden met de riemen, die beschikbaar waren. Dit wordt evenwel gaandeweg beter. Het akkerbouwrapport voor oogst 1947 was nog voor een belangrijk deel gebaseerd op gegevens van vóór de oorlog, het rapport over de kostprijs van eieren en dat over melk steunt echter reeds op gegevens, die afkomstig zijn van 1945 en 1946. Dat het L.E.I. in zijn onderzoekingen alleen de beste streken betreft is niet in overeenstemming met de feiten. In het akkerbouwrapport zijn ook gegevens uit het Oldambt te vinden, terwijl ook de zandbedrijven uit Overijssel zijn opgenomen. In het melkrapport treft men naast Friesland ook het land van Gouda aan, dat niet uitmunt door hoge melkproductie. Helaas zijn nog niet alle voor een bepaald product belangrijke gebieden vertegenwoordigd. Wij betreuren dit en streven ernaar het te verhelpen. Maar waar niet is verliest de keizer zijn recht. Het wordt het L.E.I. soms verweten, dat zijn onderzoekingen niet resulteren in één cijfer - voor bijv. tarwe of melk - voor het gehele land. De werkelijkheid is, dat de kostprijzen in de verschillende gebieden belangrijk uiteenlopen. Deze verschillen mogen niet worden verdoezeld. Zij kunnen juist van belangrijke informatieve waarde zijn voor degenen, die over de prijsbepaling gehoord worden en die de prijzen vaststellen. Het L.E.I. moet zorgen voor een zo volledig mogelijk beeld van de kostprijzen in het gehele land, de conclusie eruit trekken voor de bepaling van de prijzen zelf behoort door anderen te geschieden.

Hoe het staat met de kwaliteit van de onderzochte bedrijven ten aanzien van de grote meerderheid der bedrijven is nog moeilijk uit te maken, zolang de uitkomsten van de massale statistiek der bedrijfsuitkomsten ontbreken. Wel zijn incidenteel in deze richting pogingen in het werk gesteld om tot meer klaarheid te komen. In vele rapporten vindt men er blijk van. De uitslagen wijzen niet op selectie van de bedrijven. Bij de kostprijsonderzoekingen zal in elk geval moeten worden uitgegaan van behoorlijk geleide bedrijven, zonder nu direct in de beste

bedrijven te vervallen.

Aan de andere kant bestaat hier en daar de ongerustheid, dat het L.E.I. maar klakkeloos de gegevens van slechtgeleide bedrijven overneemt als basis van zijn berekeningen. Gelukkig kunnen wij de geruststelling geven, dat niet klakkeloos wordt gewerkt.

De gevaren zijn bekend en worden met gezond verstand, praktische zin en wetenschappelijke objectiviteit bekeken. Een nauwe samenwerking met de Voorlichtingsdienst bij de keuze van de bedrijven en de interpretatie der gegevens is hierbij zeer bevorderlijk, terwijl ook van de deelnemers aan de kostprijsboekhouding verwacht mag worden, dat juiste gegevens worden verstrekt. Helaas doen zich hier en daar symptomen voor, die op zijn zachtst gezegd enige twijfel wekken ten aanzien van de betrouwbaarheid. Het behoeft geen betoog, dat op een dergelijke medewerking aan de documentatie geen prijs wordt gesteld. Gelukkig blijkt evenwel, dat het merendeel der deelnemers zijn taak ernstig opvat. Voor de moeite en zorg, die door deze deelnemers aan de verzameling der gegevens wordt besteed, is de landbouw hun veel dank verschuldigd.

Aan de documentatie van de kostprijsberekening dient nog heel wat te gebeuren voor wij geheel tevreden kunnen zijn. De keuze van de gebieden, de keuze van de bedrijven in deze gebieden en de controle op de juistheid van de gegevens hebben evenwel onze volle aandacht. Bovendien is het zeer gewenst de beschikking te hebben over gegevens van meerdere, achtereenvolgende jaren. Eén bepaald jaar toont nogal eens afwijkingen in kosten en opbrengsten, die moeilijk te corrigeren zijn. Des te groter het aantal jaren is, waaraan de gegevens worden ontleend, des te betrouwbaarder kunnen de resultaten worden. Hulp van Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst, steun van de landbouworganisaties en medewerking van de boeren zijn hiervoor evenwel onmisbaar.

De prijzen van de landbouwproducten.

De meeste kritiek betreft evenwel de prijsstelling van de landbouwproducten, waarbij de rapporten van het L.E.I. als grondslag hebben gediend. Deze discussie gaat eigenlijk het L.E.I. als zodanig niet aan. De taak van het Instituut is geëindigd als het zijn rapporten heeft voorgelegd en toegelicht aan de Minister van Landbouw en het Bestuur van de Stichting voor den Landbouw. Wel acht het Bestuur van het L.E.I. het gewenst de discussie in het openbaar, zoveel in zijn vermogen ligt, te verhelderen door publicatie van een beknopte samenvatting van de rapporten op het gebied van de kostprijsonderzoekingen. Het heeft daarom dan

ook in 1947 besloten tot deze publicaties over te gaan. Ieder is dan in staat zelf een oordeel te vormen.

Bij de oprichting van het L.E.I. heeft de Voorzitter van het Kon. Ned.Landbouw-Comité - de Heer H.D.Louwes - het Instituut het devies meegegeven: "voor de uitkomst willig blind". Dit devies willen wij in ere houden.

Daar nog dikwijls blijkt, dat velen onvoldoende op de hoogte zijn met de zaken van het L.E.I., lijkt het ons dienstig - alvorens over te gaan tot het eigenlijke verslag van de werkzaamheden over het jaar 1947 - in het kort de taak en de organisatie van het Landbouw-Economisch Instituut te schetsen.

In artikel 1 van de Statuten wordt de taak als volgt omschreven:

De Stichting Landbouw-Economisch Instituut heeft ten doel het bevorderen van de kennis van bedrijfseconomische en sociaal-economische verschijnselen en vraagstukken, betrekking hebbende op of van betekenis zijnde voor de Nederlandse landbouw in de ruimste zin, of daarmede op enigerlei wijze in verband staande. Zij tracht dit doel te bereiken door het verzamelen, bewerken en publiceren van statistische en andere gegevens, daarvoor van belang en voorts door alle andere geoorloofde middelen, welke zij daartoe dienstig zal achten.

De onderzoeken van het Landbouw-Economisch Instituut omvatten:

I. Algemeen economisch onderzoek.

Dit onderzoek stelt zich ten doel het bestuderen van de algemene economische aspecten van de Nederlandse Landbouw. Het is duidelijk, dat het terrein, dat door deze vraagstukken wordt bestreken, zo uitgebreid is, dat noodzakelijkerwijze beperking zal moeten worden gezocht tot speciale onderwerpen, waarbij die onderwerpen zullen worden gekozen, welke, gezien de ontwikkeling op economisch en sociaal gebied, van het meest actuele belang zijn.

II. Streekonderzoek.

Het doel van dit onderzoek is het nagaan van de oorzaken, waardoor een agrarische streek niet zo functionneert als gewenst is. Het onderzoekingswerk is gericht op het opsporen van alle regionaal gebonden factoren, die voor de welvaart in agrarische streken van betekenis zijn.

Aan de hand van dit onderzoekingswerk is het daarna mogelijk een grondslag te leggen voor eventueel te nemen maatregelen.

III. Bedrijfseconomisch onderzoek in de landbouw.

- a. Enerzijds steunt dit onderzoek op de gegevens, ontleend aan fiscale boekhoudingen, welke verstrekt worden door de Landbouwboekhoudbureaux. Dit onderzoekingswerk omvat het geven van richtlijnen voor een rationele bedrijfsvoering in de landbouw.

Uit de gegevens ontleend aan de fiscale boekhoudingen wordt tevens de Statistiek van de Bedrijfsuitkomsten in de Landbouw samengesteld.

- b. Anderzijds steunt dit onderzoek op de gegevens der bedrijfsboekhoudingen. Deze zeer gedetailleerde boekhoudingen worden door het L.E.I. in samenwerking met de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst bijgehouden. Dit onderzoekingswerk omvat het samenstellen van kostprijsberekeningen; rentabiliteitsberekeningen; vergelijkende studies betreffende verschillende methoden van bedrijfsvoering; studies betreffende mechanisatie, enz.

IV. Bedrijfseconomisch onderzoek in de tuinbouw.

De organisatorische opzet van het bedrijfseconomisch onderzoekingswerk in de tuinbouw is dezelfde als die in de landbouw. Het werk op deze afdeling bevindt zich echter nog meer in het beginstadium.

V. Economisch en sociaal onderzoek in de Visserij.

a. Algemeen economisch en sociaal onderzoek.

Dit onderzoek heeft tot doel enerzijds de bestudering van de algemene economische en de sociale aspecten van de Nederlandse Visserij (waaronder marktanalyse, buitenlandse oriëntatie, enz.) en anderzijds het nagaan van de oorzaken, waardoor bepaalde takken van visserij in ongunstige omstandigheden verkeren, teneinde maatregelen tot verbetering van de toestand te kunnen aangeven.

b. Bedrijfseconomisch onderzoek.

Dit onderzoek is gebaseerd op de gegevens van een beperkt aantal bedrijfsboekhoudingen, welke door het L.E.I. worden bijgehouden, alsmede op een in te stellen bedrijfsresultatenstatistiek, ontleend aan fiscale boekhoudingen.

Het onderzoek omvat het samenstellen van kostprijsberekeningen; rentabiliteitsberekeningen; studies over de mogelijkheden van verbetering der bedrijfsvoering, enz.

De organisatie.

Algemeen Bestuur.

Het beheer van de Stichting Landbouw-Economisch Instituut is opgedragen aan een Algemeen Bestuur van 20 leden, waarvan 10 leden worden benoemd door de Minister van Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij en 10 leden door de Stichting voor den Landbouw.

Gedurende het verslagjaar zijn de volgende leden van het Algemeen Bestuur afgetreden:

Ir G.J. Heymeyer, Secretaris van de Ned. Kath. Boeren- en Tuindersbond te 's-Gravenhage.

Drs J.A.M.F. Lindner, Directeur van de Accountantsdienst van het Ministerie van L.V.V. te 's-Gravenhage.

M. Ruppert, Voorzitter van de Ned. Chr. Landarbeidersbond te Utrecht.

Ter vervulling van de door dit aftreden ontstane en reeds bestaande vacatures, werden benoemd tot leden van het Algemeen Bestuur:

F.N. Glavimans, te 's-Gravenhage.

J. Lageveen, te Utrecht.

C.J.v. Mastrigt, te Utrecht.

Ir G.P.F. Royackers, te 's-Gravenhage.

F.J.M. Smits van Oyen, te Aalst bij Eindhoven.

Het Algemeen Bestuur was op 31 December 1947 als volgt samengesteld:

Aangewezen door de Minister.

1. Prof. Dr Ir G. Minderhoud, Voorzitter, Hoogleraar te Wageningen.
2. Prof. Dr P.P. van Berkum, Hoogleraar te Tilburg.
3. F.N. Glavimans, Directeur van de Accountantsdienst van het Ministerie van L.V.V. te 's-Gravenhage.
4. Ir J.S. Keyser, wnd Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening te 's-Gravenhage.
5. Ir C.H.J. Maliepaard, Hoofd van de Afd. Landbouw en Voedselvoorziening van het Directoraat-Generaal van de Prijzen te 's-Gravenhage.
6. Ir A.W.v.d. Plassche, Directeur van de Tuinbouw te 's-Gravenhage.
7. Ir Chr.P.G.J. Smit, Adjunct-Directeur van het C.B.S. te Leidschendam.

8. Ir C. Staf, Directeur-Generaal van de Landbouw te 's-Gravenhage.
9. Ir H.T. Tjallema, Directeur van de Akker- en Weidebouw te 's-Gravenhage,
10. Prof. Mr C. Weststrate, Hoogleraar te Leiden.

Aangewezen door de Stichting voor den Landbouw.

1. N.G. Addens, Adviserend lid der Groninger Maatschappij van Landbouw, te Bellingwoude.
2. Dr H.J. Frietema, Directeur van de Nationale Coöperatieve Raad, te 's-Gravenhage.
3. J.A. Geluk, Secretaris van de Algemeene Nederlandsche Zuivelbond te 's-Gravenhage.
4. J. Haverkamp, Voorzitter van de Overijsselse Afd. van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond te Kampen.
5. J. Lageveen, Voorzitter van de Alg. Ned. Landarbeidersbond te Utrecht.
6. C.J. van Mastrigt, Voorzitter van de Ned. Chr. Landarbeidersbond te Utrecht.
7. C.J. v. d. Ploeg, Voorzitter van de Ned. R. K. Landarbeidersbond "St. Deusdedit" te Haarlem.
8. H. Remme, Lid van het Dagelijks Bestuur van het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen te Delft.
9. Ir G.P.F. Royackers, Secretaris van de Stichting voor den Landbouw te 's-Gravenhage.
10. F.J.M. Smits van Oyen, Voorzitter van de Ned. Kath. Boeren- en Tuindersbond te Aalst bij Eindhoven.

Het Algemeen Bestuur kwam gedurende het verslagjaar tweemaal in vergadering bijeen.

Dagelijks Bestuur.

Door de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en de Stichting voor den Landbouw beide, worden uit het Algemeen Bestuur drie leden aangewezen, die met de Voorzitter het Dagelijks Bestuur vormen. Als leden van het Dagelijks Bestuur zijn gedurende het verslagjaar afgetreden:

Ir G.J. Hoymeyer te 's-Gravenhage.
M. Ruppert te Utrecht.

Ter vervulling van de ontstane vacatures werden benoemd tot leden van het Dagelijks Bestuur:

Ir G.P.F. Royackers te 's-Gravenhage.
C.J. v. d. Ploeg te Haarlem.

Het Dagelijks Bestuur was op 31 December 1947 als volgt samengesteld:

1. Prof. Dr Ir G.Minderhoud,	Voorzitter
2. Ir G.P.F.Royackers,	Vice-Voorzitter
3. Ir H.T.Tjallema,	Secretaris-Penningmeester
4. Ir J.S.Keyser	
5. C.J.v.d.Ploeg	
6. H.Remme	
7. Ir C.Staf	

Het Dagelijks Bestuur kwam gedurende het verslagjaar tienmaal in vergadering bijeen.

Vaste Commissies.

Het Dagelijks Bestuur wordt bijgestaan door een tweetal Vaste Commissies op het gebied van de Tuinbouw en de Visserij. De voorstellen van deze Commissies worden aan het Dagelijks Bestuur ter goedkeuring voorgelegd.

Deze Commissies waren gedurende het verslagjaar als volgt samengesteld:

Vaste Commissie voor de Tuinbouw.

1. Ir A.W.v.d.Plassche,	Voorzitter, Directeur van de Tuinbouw te 's-Gravenhage.
2. C.Boudewijn,	Voorzitter van de Ned.Fruittelersorganisatie te 's-Gravenhage (voor de fruitteelt).
3. D.Jonker,	Bloembollen- en zaadkweker te Andijk (voor de zaadteelt).
4. H.Maarse,	Bloemist, Voorzitter van de Centrale Aalsmeerse Veiling te Aalsmeer (voor de sierteelt).
5. A.F.van Nes,	Boomkweker-handelaar, Vice-Voorzitter van het Bestuur van het Bedrijfschap voor Sierteeltproducten te 's-Gravenhage (voor de boomkwekerij).
6. C.J.v.d.Ploeg,	Voorzitter van de R.K.Landarbeidersbond "St.Deusdedit" te Haarlem.
7. H.Remme,	Lid van het Dagelijks Bestuur van het Centraal Bureau van de Tuinbouwveilingen te Delft.
8. Dr A.J.Verhage,	Voorzitter-Directeur van het Bedrijfschap voor Sierteeltproducten te 's-Gravenhage (voor de bloembollenteelt).

Overzicht van de exploitatiekosten over het jaar 1 Jan. 1947 - 31 Dec. 1947
gesplitst naar de verschillende afdelingen.

Kostensoorten	Algemene leiding	Algemeen Econo- misch Onder- zoek	Streek- onder- zoek	Bedrijfs- economisch Onderzoek in de Landbouw	Bedrijfs- econo- misch Onderzoek in de Tuinbouw	Alg.Econ. en Be- drijfsec. Onderzoek in de Visserij.	Statis- tiek	Algemene Zaken	Totaal
1. Afschrijving Inventaris.									
a. Machines	-,-	-,-	-,-	919,-	200,-	-,-	107,-	1.056,-	2.282,-
b. Meubilair	109,-	109,-	283,-	1.678,-	524,-	174,-	414,-	697,-	3.988,-
2. Salarissen	19.198,-	11.333,-	24.931,-	138.600,-	34.029,-	15.768,-	20.176,-	34.603,-	298.638,-
3. Sociale Lasten	3.328,-	1.965,-	4.322,-	24.027,-	5.899,-	2.733,-	3.498,-	5.998,-	51.770,-
4. Reis- en Verblijfkosten	3.264,-	1.232,-	4.178,-	11.528,-	6.859,-	3.332,-	365,-	24,-	30.802,-
5. Drukwerk	-,-	-,-	400,-	11.600,-	2.000,-	2.300,-	129,-	2.900,-	19.329,-
6. Telefoon	557,-	185,-	650,-	928,-	650,-	185,-	928,-	557,-	4.640,-
7. Vergoeding Boekhoudbureaux	-,-	-,-	-,-	30.000,-	-,-	-,-	-,-	-,-	30.000,-
8. Kantoorbenodigdheden	276,-	276,-	718,-	4.250,-	1.325,-	442,-	1.049,-	1.766,-	10.102,-
9. Boeken, abonnementen en lidmaatschappen	430,-	430,-	645,-	645,-	100,-	265,-	230,-	-,-	2.745,-
10. Huisvestingskosten	1.900,-	678,-	1.438,-	4.315,-	1.547,-	1.140,-	1.818,-	3.283,-	16.119,-
11. Kosten Bestuur en Commissies	36,-	36,-	95,-	1.949,-	1.736,-	333,-	138,-	233,-	4.556,-
12. Porti	100,-	100,-	100,-	1.350,-	1.000,-	300,-	150,-	22,-	3.122,-
13. Diverse Kosten	143,-	143,-	373,-	3.066,-	688,-	287,-	544,-	917,-	6.161,-
	29.341,-	16.487,-	38.133,-	234.855,-	56.557,-	27.259,-	29.566,-	52.056,-	484.254,-

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN OVER HET JAAR 1947.

Algemeen.

In het jaarverslag over 1946 werd melding gemaakt van een snelle groei van het L.E.I.; deze ontwikkeling heeft zich gedurende het jaar 1947 voortgezet.

Het aantal personen in dienst van het L.E.I. steeg gedurende dit verslagjaar van 89 op 1 Januari 1947 tot 126 op 1 Januari 1948.

Deze groei is in hoofdzaak toe te schrijven aan twee oorzaken nl.:

1. Een ontplooiing van de verschillende werkzaamheden, waarvoor gedurende het jaar 1946 reeds de nodige voorbereidende maatregelen waren getroffen.
2. Een verfijning van het onderzoekingswerk, waarmede enerzijds een meerdere betrouwbaarheid en anderzijds een mogelijkheid tot meer intensieve bedrijfsvoorlichting bereikt werd.

De opdrachten, die gedurende het jaar 1947 door het L.E.I. moesten worden uitgevoerd waren vele. Niettegenstaande de uitbreiding van het personeel moest veelvuldig onder hoogspanning worden gewerkt.

Ondanks het feit, dat veel van het werk nog verder ontwikkeld en verbeterd kan worden, zijn wij toch van mening, dat het landbouweconomisch onderzoekingswerk binnen het L.E.I. gedurende het jaar 1947 een belangrijke schrede voorwaarts heeft gemaakt.

Interne Organisatie.

De voortgaande groei van het L.E.I. gedurende het verslagjaar, heeft ook de interne organisatie niet onberoerd gelaten.

In de aanvang bestond er nog de oude organisatievorm, waarin twee hoofd-afdelingen werden onderscheiden nl.

1. Een groep academisch gevormde deskundigen, die zelfstandig werkten, zonder personeel rechtstreeks onder zich.
2. Een afdeling Documentatie en Calculatie.

De Chef van de afdeling Documentatie en Calculatie trad op als verbindings-schakel tussen deze beide hoofd-afdelingen.

Als gevolg van de uitbreiding van de werkzaamheden gedurende dit verslagjaar voldeed de op deze wijze opgezette organisatie minder goed.

De centrale leiding van de verschillende secties van de afdeling Documentatie en Calculatie bleek in verband met de zeer verschillende aard van de werkzaamheden binnen deze secties, niet meer doeltreffend te zijn..

In verband hiermede werd in de loop van 1947 een reorganisatieschema ontworpen. Nadat de hierin voorgestelde wijzigingen in de vergadering van het Dagelijks Bestuur waren goedgekeurd, werd de interne organisatie in overeenstemming hiermede gewijzigd.

In de huidige organisatievorm bestaan voor de verschillende terreinen van onderzoek zelfstandige werkgroepen. Met de coördinatie van de werkzaamheden in deze verschillende werkgroepen is één van de Adjunct-Directeuren belast.

De beoordeling van de resultaten der onderzoeken geschiedt door de directeur, daarin bijgestaan door de beide adjunct-directeuren.

Schema van de interne organisatie van het L.E.I. op 31 December 1947.

Directeur:

Drs J.Horring,

Adjunct-Directeuren:

Drs P.M.van Nieuwenhuyzen,

Dr E.v.d.Wiel¹⁾

I. Afdeling Algemeen Economisch Onderzoek.

Dr E.v.d. Wiel.¹⁾

Drs G.Greidanus.

H.J.Louwes M.Sc.

II. Afdeling Streekonderzoek.

Wetenschappelijk onderzoek:

Ir A.Maris.

Drs C.D.Scheer.

Drs M.A.J.Visser.

Documentatie:

H.J.Wessel.

III. Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw.

a. Gebaseerd op de fiscale boekhoudingen.

Wetenschappelijk onderzoek:

Calculatie en samenstelling der Bedrijfsuitkomstenstatistiek.

Dr Ir A.W.G.Koppejan.¹⁾

K.M.Horjus.

b. Gebaseerd op de bedrijfsboekhoudingen.

Wetenschappelijk onderzoek:

Kostprijsboekhouding en

Akkerbouwbedr.: Ir J.A.W.van Heusden

Calculatie: Drs A.R.van Nes

Weide- en Gemengde bedr.:

Kostprijsboekhouding:

Ir J.G.Veldink

J.A.Kuperus

Een tweede kracht voor Weide- en

Gemengde bedrijven was per 31 December

1947 nog niet aangesteld.

1) aangesteld per 1 Januari 1948.

IV. Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Tuinbouw.

Wetenschappelijk onderzoek:

Documentatie en Calculatie:

Een landbouwkundig ingenieur en een econoom voor tuinbouwvraagstukken waren per 31 Dec. 1947 nog niet aangesteld.

A. Holkamp.

V. Afdeling Algemeen economisch en Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Visserij.

Wetenschappelijk onderzoek:

Documentatie en Calculatie.

Drs A.G.U. Hildebrandt.

vacature.

VI. Afdeling Statistiek: F.J.P. Kalfsterman.

VII. Afdeling Algemene Zaken: W. Beets.

Personeel.

Het aantal personen in dienst van het Landbouw-Economisch Instituut bedroeg op:

1 Januari 1947	89 personen.
1 April 1947	93 "
1 Juli 1947	103 "
1 October 1947	114 "
1 Januari 1948	126 "

Op 1 Januari 1948 waren 6 personen in militaire dienst, welke in bovengenoemde aantallen niet zijn begrepen.

In de loop van het verslagjaar werd aan 28 personen eervol ontslag verleend. Onder deze bevond zich Drs A.C. Bervoets van de afdeling Algemeen Economisch Onderzoek, die met ingang van 16 December 1947 een functie aanvaardde bij de N.V. Philips te Eindhoven.

Van het aantal personen in dienst van het L.E.I., alsmede het aantal vertrokken personen gesplitst naar de verschillende afdelingen, kan het volgende overzicht worden gegeven:

	aantal personen in dienst per		aantal vertrokken personen in 1947
	1 Jan. 1947	1 Jan. 1948	
1. Directie	2	3	-
2. Algemeen Economisch Onderzoek	2	3	1
3. Streekonderzoek	5	8	-
4. Bedr. econ. onderzoek i.d. Landbouw	44	63	11
5. Bedr. econ. onderzoek i.d. Tuinbouw	10	14	5
6. Alg. econ. en bedr. econ. onderzoek i.d. Visserij	5	5	1
7. Statistiek	8	11	3
8. Algemene Zaken	13	19	7
Totaal	89	126	28

Het aantal personen gedetacheerd bij de Rijkslandbouwconsulenten (zie bijlage I) bedroeg op 1 Januari 1947 en 1 Januari 1948 resp. 27 en 37 personen. Voor het personeel werden regelmatig door de verschillende medewerkers van het L.E.I. korte lezingen gehouden.

Verder zij nog vermeld, dat op 20 Juni 1947 met het gehele personeel een geslaagde excursie werd gehouden, waarbij het Staatsvissershavenbedrijf te IJmuiden, de Bloemenveiling en enkele bloemisterijbedrijven te Aalsmeer en een groot landbouw- en fruitteeltbedrijf in de Haarlemmermeer werden bezichtigd.

DE WERKZAAMHEDEN BINNEN DE VERSCHILLENDE AFDELINGEN.

I. Afdeling Algemeen Economisch Onderzoek.

De werkzaamheden binnen deze afdeling waren gedurende het jaar 1947 grotendeels geconcentreerd op de Kabinetswerkzaamheden voor de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. Deze werkzaamheden dragen uiteraard een vertrouwelijk karakter.

Zij betroffen voornamelijk studies in verband met:

de vestiging van de Economische Unie met België en Luxemburg;

de economische betrekkingen tussen Nederland en Duitsland;

de voorstellen tot Uitbreiding van de Wereldhandel en de werkgelegenheid;

de voorstellen van F.A.O. tot oprichting van een Wereldvoedselraad.

Daarnaast werden enkele belastings- en financieringsproblemen bestudeerd, alsmede het Nationaal Economisch Plan 1947.

II. Afdeling Streekonderzoek.

De werkzaamheden van deze afdeling breidden zich gedurende het verslagjaar als gevolg van enkele nieuwe opdrachten uit. Het tekort aan personeel, dat reeds bestond, werd hierdoor nog sterker voelbaar. Tegen het einde van het jaar werd enige uitbreiding aan het personeel gegeven.

In de loop van het jaar bereikten de afdeling de volgende opdrachten:

De Directie van de Landbouw verleende de opdracht van een rapport over de sociaal-economische toestand van de landbouw in Groesbeek. Voorts verzocht de Directie van de Landbouw in de gemeente Epe een onderzoek in te stellen ten behoeve van het vraagstuk der kleine boeren.

De afdeling Visserij van het Ministerie van Landbouw verzocht een sociografisch onderzoek over de Waddenvissers.

De Commissie ter bestudering van de bevolkings spreiding in Nederland, Sectie III (Isonevo) verzocht een rapport over de wenselijkheid van de industrialisatie van het platteland (persoonlijke opdracht aan Drs M.A.J. Visser).

Aan het eind van het jaar was de stand van de werkzaamheden als volgt:

De volgende rapporten waren gereed:

1. De wenselijkheid van industrialisatie van het platteland (no.70),
2. Sociaal economisch onderzoek van de landbouw in de gemeenten Susteren en Nieuwstadt (no.87),
3. De sociale positie van de kustvissers in het bijzonder van de garnalenvissers van Zeeland en Goeree-Overflakkee (No.83).

De verzameling van materiaal voor het Geestmerambacht en Groesbeek kwam gereed. Met de samenstelling van de rapporten werd een begin gemaakt.

Het uitbrengen van het rapport betreffende Uithoorn wacht op het bodemonderzoek, waarvoor de gemeente Uithoorn aanvankelijk geen geld ter beschikking kon stellen.

Met het verzamelen en de bewerking van het materiaal voor de gemeente Epe werd een aanvang gemaakt.

Het onderzoek in de gemeente Ammerzoden werd in overleg met de Rijkstuinbouwconsulent voorlopig gestaakt.

De onderzoeken in de omgeving van 's-Hertogenbosch vorderden weinig als gevolg van personeelswijziging. Nieuwe plannen brachten andere aspecten naar voren.

Een eerste indruk van de voor de tuinbouw bij uitstek geschikte gronden kwam voor het gehele land gereed.

Het onderzoek naar de sociale verzekering in de land- en tuinbouw werd nadat een afgerond gedeelte was voltooid, omstreeks het midden van het jaar gestaakt. Het gereedgekomen werkstuk ligt ter inzage.

Ten behoeve van andere afdelingen werden enige werkzaamheden verricht, terwijl tenslotte een studie over landbouwgebieden en bedrijfstypen werd gemaakt.

III. Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Landbouw.

a. Gebaseerd op de fiscale boekhoudingen.

Gedurende het jaar 1946 waren reeds tal van voorbereidende maatregelen getroffen voor de na-oorlogse heropbouw van de Statistiek van de Bedrijfsuitkomsten. In overleg met de Landbouw-Boekhoudbureaux werd een aanmerkelijke uniformering en detaillering der te verstrekken gegevens bereikt. Gedurende het jaar 1947 werden in het kader van een steekproef door de boekhoudbureaux de eerste gegevens van + 700 bedrijven over het boekjaar 1946/47 verstrekt.

Deze gegevens werden door ons verwerkt en in de vorm van een statistisch overzicht gepubliceerd. De definitieve Statistiek van de Bedrijfsuitkomsten in de Landbouw over het jaar 1946/47, welke + 3.000 bedrijven zal omvatten, zal vermoedelijk in het jaar 1948 gereed komen. Een grote handicap hierbij is de grote achterstand bij de boekhoudbureaux, tengevolge van de vele fiscale werkzaamheden.

Voor het op deze statistiek aansluitende bedrijfseconomisch onderzoek werden gedurende het verslagjaar de nodige voorbereidende werkzaamheden verricht.

b. Gebaseerd op de bedrijfsboekhoudingen.

Het aantal landbouwbedrijven ingeschakeld in de bedrijfsboekhouding van het Landbouw-Economisch Instituut werd voor het boekjaar 1946/47 aanzienlijk uitgebreid.

Gedurende het verslagjaar werden de boekhoudingen van 103 akkerbouw-, 45 gemengde-, 236 weide- en 30 pluimveebedrijven over het boekjaar 1946/47 uitgewerkt.

Maast deze documentatie in de vorm van bedrijfsboekhoudingen, werden door middel van enquêtes gegevens verzameld betreffende:

1. De rentabiliteit van het vetweiden gedurende het jaar 1946.
2. De kosten van het dorsen bij een aantal coöperatieve dorsbedrijven over het jaar 1946/47.
3. De kosten van de eierenproductie op 30 pluimveebedrijven gedurende het jaar 1 October 1946 - 1 October 1947.

Het bedrijfseconomisch onderzoek gebaseerd op deze gegevens stond enerzijds ten dienste van de prijsvaststelling en leverde anderzijds het uitgangsmateriaal voor de economische bedrijfsstudie en -voorlichting.

Ten behoeve van de prijsvaststelling van de voornaamste landbouwproducten werden in de loop van het verslagjaar een aantal kostprijsrapporten uitgebracht. Voor de samenstelling hiervan werden de beschikbare gegevens met behulp van wijzigingscoëfficiënten omgerekend voor de toekomstige productieperiode onder genormaliseerde omstandigheden.

Deze rapporten konden in het jaar 1947 gebaseerd worden op recente na-oorlogse gegevens, hetgeen een aanmerkelijke verbetering inhoudt in vergelijking tot de eerder uitgebrachte rapporten.

Het bezwaar deed zich echter nog gevoelen, dat de basisgegevens slechts op één jaar betrekking hadden.

Dit bezwaar zal echter, naarmate gegevens van meerdere jaren beschikbaar komen, worden ondervangen.

Alvorens de rapporten werden uitgebracht, werd de inhoud ervan getoetst aan het oordeel van Commissies van deskundigen, uitgenodigd door het Dageelijks Bestuur. In deze Commissies hebben zowel deskundigen uit het bedrijf als van de zijde van de Overheid zitting.

In de hoofden van de verschenen rapporten is de samenstelling van deze Commissies vermeld.

Ten behoeve van de economische bedrijfsvoorlichting werden in het jaar 1947 ongeveer 50 Overzichten samengesteld, welke in vergaderingen, belegd door de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst, met de deelnemers werden besproken. Deze overzichten hadden betrekking op: kostprijsberekeningen per pro-

duct, gewerkte man- en paarde-uren per ha, financiële resultaten per gewas en per bedrijf, kosten per paard per jaar en per gewerkt uur (zie bijlage II).

De bedrijfsstudie, steunend op de analyse dezer cijfers, verkeerde nog in het beginstadium.

Zowel van de zijde van het L.E.I. als van de zijde van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst, werd hieraan nog onvoldoende aandacht besteed.

Tevens is in 1947 een begin gemaakt met het verzamelen van gegevens voor het berekenen van de kostprijs van ruwvoedermiddelen bij verschillende beweidingstechniek en stikstofbemesting. Voor dit onderzoek werden 65 reeds geadmistreerde graslandbedrijven ingeschakeld.

Een twaalftal wisselbouwproefbedrijven werden in administratie genomen, om de invloed van de toepassing van een wisselbouwsysteem op de bedrijfsresultaten na te gaan.

Het aantal bedrijven, dat voor het boekjaar 1947/48 in de bedrijfsboekhouding is ingeschakeld, vertoont speciaal voor de akkerbouw- en gemengde bedrijven nog een toename t.o.v. het jaar 1946/47. In samenwerking met de Pluimveeteeltvoorlichtingsdienst werd voorts het aantal geadmistreerde pluimveebedrijven aanzienlijk uitgebreid.

Een overzicht van het aantal in de bedrijfsboekhouding ingeschakelde bedrijven en de spreiding daarvan over de verschillende Consulentschappen is vermeld in Bijlage I.

IV. Afdeling Bedrijfseconomisch Onderzoek in de Tuinbouw.

De verzameling van de basisgegevens voor de kostprijsberekeningen van tuinbouwproducten berustte gedurende het verslagjaar grotendeels op mondelinge enquêtes.

Deze enquêtes werden aangevuld met in vroegere jaren verzameld cijfermateriaal, beschikbaar gesteld door de Directie van de Tuinbouw.

Gedurende het jaar 1947 werd, naast de samenstelling van tal van kostprijsberekeningen, de grondslag gelegd voor de samenstelling van een bedrijfsboekhouding voor tuinbouwbedrijven.

Met medewerking van de verschillende Rijkstuinbouwconsulentschappen werden voor het boekjaar 1948 + 120 tuinbouwbedrijven in de belangrijkste tuinbouwcentra in administratie genomen.

In de toekomst zullen deze bedrijfsboekhoudingen het voornaamste uitgangsmateriaal leveren voor de te verrichten onderzoekingen.

Voorts werd gedurende het verslagjaar een aanvang gemaakt met het onderzoek naar de bedrijfsuitkomsten in de verschillende takken van tuinbouw.

Een aantal administratiekantoren zullen daartoe van in totaal + 750 tuinbouwbedrijven boekhoudkundige gegevens over het jaar 1946 verstrekken. De voor de verwerking noodzakelijke aanvullende gegevens worden op de betreffende bedrijven verzameld door de assistenten van de Rijkstuinbouwconsulenten.

V. Afdeling Economisch en Sociaal onderzoek in de Visserij.

a. Algemeen economisch onderzoek.

Het in 1946 aangevangen economisch visserij-onderzoek heeft geleid tot het gereed komen van twee rapporten in Juli 1947.

Rapport no.80 "Onderzoek naar de toestand van de Nederlandse visserij" is een korte inleidende studie, terwijl rapport no.83 "Onderzoek ten behoeve van de sanering van de Nederlandse garnalenvisserij" een diepgaande studie geeft van een der kleinere takken van visserij.

Nadat de rapporten door een commissie ad hoc waren besproken, kwam 31 Juli 1947 de Vaste Commissie bijeen, die de rapporten goedkeurde en adviseerde als volgend object van studie de "Waddenzeevisserij" aan te vatten in verband met de ernstige moeilijkheden, waarin de Waddenvissers, in niet onbelangrijke mate tengevolge van de Afsluitdijk, zijn komen te verkeren. Met het onderzoek van de Waddenzeevisserij werd in het verslagjaar een aanvang gemaakt; verwacht wordt, dat najaar 1948 een rapport gereed zal zijn.

Voorts werden enige voorbereidingen getroffen om te zijner tijd te komen tot een uitvoerige marktanalyse. Besprekingen werden gevoerd met het Economisch Instituut voor de Middenstand, de Vakgroep Detailhandel in Vis en de Afdeling IJmuiden van de Vakgroep Groothandel in Vis. Overeengekomen werd, dat het Economisch Instituut voor de Middenstand ook de vishandel bij zijn onderzoekingen zal betrekken, zodat verwacht mag worden, dat aldus een beter inzicht zal worden verkregen in de kostenstructuur van de Nederlandse vishandel, hetgeen voor een marktanalyse onontbeerlijk is.

Met het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Afdeling IJmuiden van de Vakgroep Groothandel in Vis vonden besprekingen plaats om te komen tot een omzetstatistiek, teneinde daardoor een beter inzicht te krijgen in de afzet van de vis. Voorlopig zal door het C.B.S. moeten worden volstaan met de afzet van verse zeevis van de aanvoer in IJmuiden.

b. Bedrijfseconomisch onderzoek.

Nadat in 1946 de voorbereidende maatregelen waren verricht, werd er per 1 Januari 1947 een bedrijfsboekhouding voor de visserij ingesteld. Daartoe verschaffen ongeveer 150 zelfstandige vissers vrijwillig gegevens over hun inkomsten en uitgaven. Het verzamelen en verwerken van deze gegevens geschiedt door medewerkers van het L.E.I. gedetacheerd in Leeuwarden, Den Haag en Goes. Het verzamelen van de gegevens van de zeer verspreid wonende zoetwatervissers wordt daarentegen verricht door de Visserij-inspectie.

De rederijen voor de grote zeevisserij waren bij deze bedrijfsboekhouding voor de visserij in 1947 niet ingeschakeld. De gewenste gegevens zullen na afloop van het boekjaar kunnen worden verkregen door boekenonderzoek. Een overzicht van het aantal in de bedrijfsboekhouding ingeschakelde bedrijven en de spreiding daarvan is vermeld in bijlage I.

VI. Afdeling Statistiek.

De in het jaar 1946 opgezette Statistiek van de betaalde lonen in de landbouw werd voor het boekjaar 1947/48 enigszins gewijzigd.

Het aantal statistieken van verbruikersprijzen werd uitgebreid met die voor bestrijdingsmiddelen en voor gebruiksvee.

Voorts werd een aanvang gemaakt met een onderzoek naar de smids- en wagenmakerskosten.

Medewerking werd verleend aan het Regeringscommissariaat voor Buitenlandse Agrarische Aangelegenheden bij het samenstellen van een historisch overzicht van de agrarische in- en export sedert 1928.

De documentatie van de prijzen van agrarische producten in het buitenland werd meer gespecialiseerd.

Ten behoeve van de afdeling Visserij werd een kaartsysteem aangelegd van de vissersvloot.

CONTACT MET ANDERE INSTELLINGEN EN ORGANISATIES.

Zoals in verband met haar positie als onderzoekingsinstituut voor de hand ligt, heeft er in de verslagperiode een levendig contact plaats gevonden met het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening enerzijds en met de Stichting voor den Landbouw anderzijds.

Dit contact heeft een vaste vorm aangenomen, doordat de staf van het L.E.I. in talrijke commissies als lid of als adviserend lid vertegenwoordigd was.

In het buitenland werd contact onderhouden met onze zusterinstellingen te Oxford, Illinois en Kopenhagen.

Als lid van de Nederlandse Delegatie nam de directeur deel aan de Ministersconferentie te Brussel inzake de Belgisch-Nederlandse-Luxemburgse Tolunie.

Tezamen met de Voorzitter van het Algemeen Bestuur, bezocht de directeur de "International Conference of Agricultural Economists" in Engeland.

Als lid van de Commissie van experts inzake "Agricultural Farm Accountancy" woonde de directeur een bespreking bij te Rome in het kader van de Food and Agricultural Organization (F.A.O.).

Onderwerp van bespreking op deze conferentie was de internationale statistiek van de financiële uitkomsten van landbouwbedrijven. In het kader van de "Commission Tripartite des Contacts Agricoles" werden door enkele medewerkers in de sub-commissie voor de kostprijzen, in het buitenland besprekingen gevoerd.

In de maand Juli werd door Drs P.M. van Nieuwenhuyzen en Ir J.G. Veldink een veertiendaagse studiereis naar Denemarken ondernomen.

Het doel van deze reis was na te gaan hoe het economisch onderzoek op het gebied van de landbouw in het algemeen en de economische bedrijfsstudie in het bijzonder in Denemarken plaats vond en georganiseerd was.

Vertegenwoordigingen in Commissies; lezingen; publicaties.

Gedurende het verslagjaar had de directeur zitting in de volgende Commissies:

a. Vaste Commissies:

1. Interdepartementale commissie van Overleg inzake de loon- en prijs-politiek.
2. Nationaal Comité tot samenwerking met de Voedsel- en Landbouworganisatie der Verenigde Naties.

3. Bankraad.

Dit is een adviescommissie van de Minister van Financiën voor zaken de Nederlandse Bank betreffende.

4. Raad van de Economische Unie van Nederland, België en Luxemburg.

5. Commissie Tolunie en Amerikaanse Handelsvoorstellen.

De Commissie, welke op 22 Augustus 1946 ingesteld werd door de Stichting voor de Landbouw, heeft in Juli 1947 haar taak beëindigd.

6. Commissie van Toezicht van de Vereniging voor Landbouwboekhouden.

7. Commissie voor Landbouw- en Voedselvoorzieningsstatistiek.

Deze Commissie is bij schrijven van 9 Mei 1947 ingesteld door de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

b. Commissies ad hoc.

1. Commissie ter bestudering van de moeilijkheden op Bloembollengebied.

Deze Commissie werd op 7 Mei 1947 ingesteld door de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

2. Commissie Bezitsspreiding.

In deze op 4 September 1947 door de Minister van Sociale Zaken ingestelde interdepartementale Commissie is de directeur benoemd als vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

3. Commissie van Advies inzake de afzet en de productie van Warmoezerijgewassen.

Deze Commissie werd op 24 December 1947 ingesteld door de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

De overige medewerkers van het L.E.I. hadden zitting in de volgende Commissies.

a. Vaste Commissies:

1. Contact-Commissie Landbouwvoorlichtingsdienst - Landbouw-Economisch Instituut.

Deze Commissie werd op voorstel van de Directeur van de Akker- en Weidebouw ingesteld. In deze Commissie worden regelmatig de verschillende problemen, welke zich voordoen bij het bedrijfseconomisch onderzoek, besproken.

Leden: Drs P.M. van Nieuwenhuyzen, Ir J.A.W. van Heusden,

Dr Ir A.W.G. Koppejan, Ir J.G. Veldink.

2. Commissie van Redactie voor het Landbouwverslag.

Lid: Dr Ir A.W.G. Koppejan.

3. Technische Commissie van de Stichting voor den Landbouw.
Lid: Ir J.A.W.van Heusden.
 4. Commissie voor Voeder- en Weidebouw van de Stichting voor den Landbouw.
Lid: Ir J.G.Veldink.
 5. Akkerbouw Commissie van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Ir J.A.W. van Heusden.
 6. Veehouderijcommissie van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Ir J.G. Veldink.
 7. Commissie Landbouwherstel van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Drs P.M.van Nieuwenhuyzen.
 8. Kleine Boerencommissie van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Drs P.M.van Nieuwenhuyzen.
 9. Commissie Grondgebruik van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Ir A.Maris.
 10. Belastingcommissie van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Drs A.C.Bervoets.
 11. Commissie Buitenland van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Drs A.C.Bervoets.
 12. Hoofdafdeling Sociale Zaken van de Stichting voor den Landbouw.
Adv.lid: Drs M.A.J.Visser.
 13. Stichting Diploma Boekhouden en Bedrijfsleer van de Georganiseerde Landbouw. Adv.lid: Drs P.M. van Nieuwenhuyzen.
- b. Commissies ad hoc.
1. Commissie ter bestudering van de bevolkingsspreiding in Nederland.
Deze Commissie is ingesteld door het Instituut voor Sociaal onderzoek van het Nederlandse Volk.
Lid: Drs M.A.J.Visser.
 2. Commissie ter bestudering van de moeilijkheden op bloembollengebied.
Lid tevens secretaris van deze Commissie: Drs C.D.Scheer.
 3. Commissie van Advies inzake de afzet en de productie van Warmoezerijgewassen.
Lid, tevens secretaris, van deze Commissie: Drs C.D.Scheer.
Door de medewerkers van het Landbouw-Economisch Instituut werden de volgende lezingen verzorgd:
- a. Door de directeur:
1. "Voorstellen inzake intergouvernementale goederenregelingen" in het kader van de 12de Landbouwweek te Wageningen.

2. "Monopolieheffingen" voor een vergadering van de Centrale Zuivel-Commissie te Amsterdam.

3. "De doelmatige bescherming van onze landbouw in de toekomst" voor een vergadering van de F.N.Z. te Utrecht.

4. "The development of the United Netherlands" voor de "International Conference of Agricultural Economists" in Engeland.

b. Door de overige medewerkers:

1. "Het berekenen van de productiekosten van land- en tuinbouwproducten" voor een Conferentie van Hoofden van Lagere Landbouwscholen te Amersfoort. (Drs P.M. van Nieuwenhuizen).

2. "Het werk van het Landbouw-Economisch Instituut" voor een vergadering van de L.T.B. te Haarlem.

(Voor de akkerbouwers: Drs P.M. van Nieuwenhuizen; voor de veehouders: Ir J.G.Veldink).

3. "Kostprijs en wereldmarktprijs van onze zuivelproducten" voor de Veehouderijconferentie van de C.B.T.B. te Birkhoven. (Ir J.G.Veldink).

4. "De kostprijs van onze melk" voor een vergadering van de Groninger Zuivelbond. (Ir J.G.Veldink).

5. "Doel en werkwijze van het L.E.I." voor een vergadering van de Bond van oud-leerlingen van landbouwscholen in Drenthe te Assen (Ir J.G.Veldink).

6. "Grondclassificatie en waarde van de Grond" voor de Stichting voor Bodemkartering te Wageningen. (Drs C.D.Scheer).

7. "Streekonderzoek" voor de Landbouwkundige kring te Arnhem. (Ir A.Maris).

8. "De Sociale positie van de vissersbevolking" in het kader van de visserijdagen van de Volkshogeschool te Bergen. (Drs M.A.J.Visser).

Deze lezing is opgenomen in het Maandblad "Het Gemeenebest".
(September 1947).

9. "Plaats en toekomst van de Nederlandse Visserij" in het kader van de visserijdagen van de Volkshogeschool te Bergen. (Drs A.G.U.Hildebrandt).

Deze lezing is opgenomen in het Maandblad "Het Gemeenebest".

10. "De economische betekenis van de Walvisvaart" voor het Kon.Aardrijkskundig Genootschap te Rotterdam en de Landbouwkundige Kring te 's-Gravenhage. (Drs A.G.U.Hildebrandt).

11. "Onze grote Zeevisserij" voor de Volksuniversiteit te Rotterdam. (Drs A.G.U.Hildebrandt).

12. "De Nederlandse Visserij sinds de bevrijding", radiolezing 10-2-47. (Drs A.G.U.Hildebrandt).

13. "De kustvissers", radiolezing 10-3-47. (Drs A.G.U.Hildebrandt).

14. "Onze zoetwatervisserij", radiolezing 28-4-47. (Drs A.G.U.Hildebrandt).
15. "De Haringvisserij in het komende seizoen", radiolezing 12-5-47.
(Drs A.G.U.Hildebrandt).

Van de hand van de medewerkers van het L.E.I. verschenen de volgende publicaties:

1. "De kostprijzen van kunstmatig gedroogd gras en de importprijzen van krachtvoeders" verschenen in het Octobernummer van het "Maandblad van de Landbouwvoorlichtingsdienst" (Ir J.C.Veldink).
2. "Enkele beschouwingen over het tuinbouwbestemmingsplan" verschenen in "Mededelingen Directeur van de Tuinbouw". (Drs C.D.Scheer).
3. "De Nederlandse Walvisvaart" verschenen in het Weekblad "Margarine, oliën en oliezaden", Januari 1947. (Drs A.G.U.Hildebrandt).
4. "Het Duitse achterland van de Nederlandse Visserij" verschenen in Economisch-Statistische Berichten, Februari 1947 (Drs A.G.U.Hildebrandt).
5. "De toekomst van de grote trawlvisserij" verschenen in het Maandblad "De blauwe Wimpel", Juli 1947. (Drs A.G.U.Hildebrandt).
6. "Landbouw en Visserij" verschenen in het Weekblad "De Landbode", Augustus 1947. (Drs A.G.U.Hildebrandt).
7. "Vijftig jaren Nederlandse Visserij", in het kader van het Officiëel Gedenkboek ter gelegenheid van het 50-jarig regeringsjubileum van H.M.Koningin Wilhelmina. (Drs A.G.U.Hildebrandt).
8. Ten behoeve van een tweetal verzamelwerken nl. "Nederlands Economisch Herstel" en "De Nederlandse Volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen" werd een hoofdstuk over "Visserij" samengesteld.
(Drs A.G.U.Hildebrandt).
9. "Regelingen en plannen op het terrein van de internationale goederenpolitiek" en "De internationale goederenpolitiek" verschenen in Economisch-Statistische Berichten van 16 Juli 1947 en 23 Juli 1947
(Drs G.Greidanus).
10. Rapport no.75 "Onderzoek naar de kostprijs van hout van de grove den" (samengesteld door Drs G.Greidanus) gepubliceerd in het Bosbouwkundig Tijdschrift Oct.1947.

OVERZICHT VAN DE SPREIDING VAN DE BEDRIJFSBOEKHOUDINGEN
VAN HET LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT.

A. Bedrijfsboekhoudingen van landbouwbedrijven.

Rijkslandbouw- consul.schapp.	Akkerbouwbedrijv.		Weidebedrijv.		Gemengde bedrijv.		Gedetacheerd pers.pèr 1 Jan.1948
	1946/47	1947/48	1946/47	1947/48	1946/47	1947/48	
Groningen	34	37	-	-	-	-	4
Veendam	21	21	-	-	-	-	2
Leeuwarden	-	13	24	29	8	12	2
Sneek	-	-	44	52	-	1	1
Drachten	-	-	25	14	-	-	1
Assen	-	10	-	-	-	14	2
Zwolle	-	1	-	11	9	13	2
Hengelo	-	10	-	-	9	8	1
Arnhem	-	-	-	-	-	14	1
Alkmaar	25	18	54	41	-	-	5
Rotterdam	-	-	93	75	12	9	3
Barendrecht	22	20	-	-	-	-	2
Kruiningen	35	31	-	-	-	-	4
Schoondijke	14	10	-	-	-	-	1
Breda	12	12	-	-	-	20	3
St.Oedenrode	-	-	-	-	-	25	1
Totaal	163	183	240	222	38	116	35

B. Bedrijfsboekhoudingen van tuinbouwbedrijven.

Rijkstuinbouw- consulent- schappen	Groenten		Fruit	Bloemen
	volle grond	onder glas		
Naaldwijk	-	38	-	-
Amstelveen	17	-	-	-
Aalsmeer	-	-	-	6
Hoorn	23	-	6	-
Barendrecht	2	1	-	-
Goes	-	-	4	-
Maastricht	-	-	9	-
Geldermalsen	-	-	7	-
Kesteren	-	-	9	-
Totaal	42	39	35	6

C. Bedrijfsboekhoudingen van pluimveebedrijven.

Rijkspluimveet. consul.schappen	Fokbedrijven		Vermeerderings- bedrijven		"Vrije" pluim- veehouders	
	1946/47	1947/48	1946/47	1947/48	1946/47	1947/48
Groningen	-	4	-	5	-	9
Meppel	1	4	4	22	2	22
Apeldoorn	1	10	12	26	-	9
Den Haag	-	9	-	26	-	7
Venlo	2	3	7	20	1	32
Totaal	4	30	23	99	3	79

D. Bedrijfsboekhoudingen van visserij- en aanverwante bedrijven.

Kleine trawlvisserij.

Goedereede	7	bedrijven
Scheveningen	4	"
IJmuiden	4	"
Den Helder	3	"
Texel	1	"
Wieringen	3	"
Zoutkamp	<u>5</u>	"
	<u>27</u>	bedrijven

Garnalenvisserij.

Breskens	2	bedrijven
Arnemuiden	6	"
Ouddorp	4	"
Stellendam	6	"
Texel	<u>5</u>	"
	<u>23</u>	bedrijven

Waddenzeevisserij.

Zoutkamp	8	bedrijven
Harlingen	10	"
Wieringen	<u>6</u>	"
	<u>24</u>	bedrijven

IJsselmeervisserij.

Enkhuizen	5	bedrijven
Lemmer	10	"
Stavoren	6	"
Wieringen	<u>3</u>	"
	<u>24</u>	bedrijven
Sub-totaal	98	bedrijven

Sub-totaal 98

Mosselcultuur.

Bruinisse	8		bedrijven
Zierikzee	3		"
Yerseke	<u>3</u>		"
		<u>14</u>	bedrijven

Oestercultuur.

Yerseke 15 15 bedrijven

Zoetwatervisserij. 24 24 "

Totaal 151 bedrijven

UITGEBRACHTE RAPPORTEN, NOTA'S EN OVERZICHTEN.

Rapporten:

- No.53. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in September 1946 verwacht kunnen worden. (7 Januari 1947).
- No.54. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in October 1946 verwacht kunnen worden. (9 Januari 1947).
- No.57. Onderzoek naar de kostprijs van eieren en ééndagskuikens van kippen en eenden. (10 Januari 1947).
- No.59. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas voor het teeltjaar 1947. (14 Februari 1947).
- No.60. Onderzoek naar de kapitaalbehoefte van de toekomstige pachters in de Noord-Oostpolder. (3 Februari 1947).
- No.61. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in Maart 1947 verwacht kunnen worden. (14 Februari 1947).
- No.62. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in April 1947 verwacht kunnen worden. (7 Maart 1947).
- No.63. Onderzoek naar de kostprijzen van bloemisterij-producten voor het teeltjaar 1947. (September 1947).
- No.64. Onderzoek naar de kostprijzen van anjers, rozen en sering. (November 1947).
- No.65. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in Mei 1947 verwacht kunnen worden. (April 1947).
- No.66. Onderzoek naar de kostprijs van melk in de periode Mei 1947-Mei 1948 (28 Maart 1947).
- No.67. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in Juni 1947 verwacht kunnen worden. (Mei 1947).
- No.68. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in Juli 1947 verwacht kunnen worden. (24 Juni 1947).
- No.70. De wenselijkheid van industrialisatie van het platteland (in concept gereed gekomen).

1). De ontbrekende nummers hebben betrekking op in het vorige verslagjaar verschenen of op nog te verschijnen rapporten, nota's en overzichten.

- No.71. Onderzoek naar de kosten en de rentabiliteit van het "Vetweiden" in 1947 (Juni 1947).
- No.72. Onderzoek naar de kostprijzen van kersen, frambozen en bessen voor het teeltjaar 1947. (Inleidend rapport 13 Juni 1947).
- No.73. Onderzoek naar de kostprijzen van kersen en frambozen voor het teeltjaar 1947 (Juni 1947).
- No.74. Onderzoek naar de kostprijzen van bessen voor het teeltjaar 1947. (Juli 1947).
- No.75. Onderzoek naar de kostprijs van hout van de grove den. (Juli 1947).
- No.76. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in Augustus 1947 verwacht kunnen worden. (Juli 1947).
- No.77. Onderzoek naar de kostprijzen van appels, peren en pruimen voor het teeltjaar 1947. (September 1947).
- No.78. Onderzoek naar de kostprijzen van appels, peren en pruimen voor het teeltjaar 1947. (September 1947).
- No.79. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in September en October 1947 verwacht kunnen worden. (13 September 1947).
- No.80. Onderzoek naar de toestand van de Nederlandse zeevisserij. (1 September 1947).
- No.81. Onderzoek naar de kostprijs van varkensvlees en de rentabiliteit van het varkensmesten naar de toestand van September 1947. (3 October 1947).
- No.82. Onderzoek naar de kostprijzen van groenten en fruit onder glas, waarvan de eerste aanvoeren in November en December 1947 verwacht kunnen worden. (4 December 1947).
- No.83. Onderzoek ten behoeve van de sanering van de Nederlandse garnalenvisserij. (1 September 1947).
- No.84. Onderzoek naar de kostprijs van de melk en de rentabiliteit van de melkproductie bij verschillende prijzen in de periode November 1947 tot November 1948. (2 December 1947).

Nota's:

- No.29. Het totale premiebedrag van alle werkzaam in land- en tuinbouw, de verhoging van de kostprijzen der landbouwproducten en het totale bedrag, welke bij prijsverhoging niet dwingend voor verzekeringsdoeleinden zal worden aangewend bij de invoering van bedrijfspensioenering in land- en tuinbouw. (10 April 1947).

- No.30. Vergelijkend overzicht tussen het Nederlandse en Belgische systeem van landbouwpolitiek. (Mei 1947).
- No.31. De rentabiliteit van het dorsen, alsmede een berekening van de dorskosten, oogst 1947, bij coöperatieve dorsbedrijven. (November 1947).
- No.32. Een beschouwing over de kosten van het winnen van kunstmatig gedroogd gras en een vergelijking hiervan met de importprijzen van krachtvoeder. (September 1947).
- No.33. Sociale verzekering in de landbouw in België. (1 Juli 1947).
- No.34. Vergelijking van de rentabiliteit van een akkerbouwbedrijf van 48 ha en van 24 ha in de Noord-Oostpolder. (Juli 1947).
- No.35. Een vergelijking van de kosten en winsten in enkele gebieden in de jaren 1939 en 1947. (Augustus 1947).
- No.36. Nota inzake een onderzoek naar het snelvriezen van vis aan boord van een trawler. (22 September 1947).
- No.37. De verhouding tussen accoord- en tijdloon. (9 Augustus 1947).
- No.39. Overzicht van de producentenprijzen voor melk (1947-1948) in verschillende landen en vergelijking van het gezinsinkomen, de melk-opbrengst en het netto-overschot per ha cultuurgrond in 1946-1947 bij verschillende veronderstelde melkprijzen. (20 October 1947).
- No.41. Berekening van de invloed van de verplichte premiestorting voor het bedrijfspensioenfonds vanaf 1 Mei 1948 op de kostprijzen van de voornaamste akkerbouwproducten, de kostprijs van de melk en de kostprijs van varkensvlees. (3 November 1947).

Overzichten van de Statistiek van de Bedrijfsuitkomsten in de Landbouw.

- No. 1. Voorlopig Overzicht van 440 bedrijven boekjaar 1946/47.
(24 September 1947).
- No. 2. Vergelijking van het arbeidsinkomen per ha cultuurgrond in 1946/47 met enkele vóóroorlogse jaren (1937/38 en 1938/39). (6 December 1947).

Overzichten van de individuele bedrijven verstrekt ten behoeve van de economische bedrijfsstudie en bedrijfsvoorlichting.

I. Overzichten van de kosten en opbrengsten per ha.

a. Akkerbouwbedrijven.

- No.18. Overzicht van 47 akkerbouwbedrijven in de Groninger Veenkoloniën, Westelijk Noord-Brabant en Zeeland over de jaren 1945/46 en 1946/47.
- No.27. Overzicht van 21 akkerbouwbedrijven in de Groninger Veenkoloniën over het jaar 1946/47.

- No.29. Overzicht van 8 akkerbouwbedrijven in de provincie Zeeland over het jaar 1946/47.
- No.37. Overzicht van 11 akkerbouwbedrijven in Westelijk Noord-Brabant over het jaar 1946/47.

b. Weidebedrijven.

- No.12. Overzicht van 55 weidebedrijven in de provincie Friesland en het Zuid-Hollandse kleiweidegebied over het jaar 1945/46.
- No.17. Overzicht van de resultaten ontleend aan de fiscale boekhoudingen van 25 weidebedrijven in het Zuid-Hollandse kleiweidegebied over het kalenderjaar 1946.
- No.30. Overzicht van 221 weidebedrijven in de provincies Friesland, Noord-Holland en Zuid-Holland over het jaar 1946/47.

c. Gemengde bedrijven.

- No.23. Overzicht van 9 gemengde bedrijven in West-Overijssel over het jaar 1946/47.
- No.35. Overzicht van 12 gemengde bedrijven in de Zuid-Hollandse Droogmakerijen over het jaar 1946/47.
- No.38. Overzicht van 8 gemengde bedrijven in de Friese Kleibouwstreek over het jaar 1946/47.

II. Overzichten van de gewerkte man- en paarde-uren per product per werkzaamheid.

a. Akkerbouwbedrijven.

- No. 8. Overzicht van 11 akkerbouwbedrijven in de Groninger Veenkoloniën voor oogst 1944.
- No. 9. Overzicht van 33 akkerbouwbedrijven in Noordelijk Groningen voor oogst 1946.
- No.10. Overzicht van 20 akkerbouwbedrijven op Schouwen en Duiveland, Tholen en St.Philipsland voor oogst 1946.
- No.11. Overzicht van 11 akkerbouwbedrijven in Oost-Zeeuwsch Vlaanderen voor oogst 1946.
- No.13. Overzicht van 15 akkerbouwbedrijven in Oost-Zeeuwsch Vlaanderen voor oogst 1947.
- No.15. Overzicht van 8 akkerbouwbedrijven in West-Zeeuwsch Vlaanderen, Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland voor oogst 1946.
- No.16. Overzichten van 23 resp. 15 akkerbouwbedrijven in West-Zeeuwsch en 20. Vlaanderen, Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland voor oogst 1947.
- No.19. Samenvattend overzicht uit de vroeger verschenen overzichten no.1, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 15 en 16.

- No.21. Overzichten van 20 akkerbouwbedrijven op Schouwen en Duiveland, en 22. Tholen en St.Philipsland voor oogst 1946 en 1947.
- No.28. Overzicht van 18 akkerbouwbedrijven op de Zuid-Hollandse eilanden voor oogst 1946.
- No.31. Overzicht van 37 akkerbouwbedrijven in Noordelijk Groningen voor oogst 1947.
- No.32. Overzicht van 20 akkerbouwbedrijven in de Groninger Veenkoloniën voor oogst 1947.
- No.33. Overzicht van 10 akkerbouwbedrijven in de Drentse Veenkoloniën voor oogst 1947.
- No.39. Overzicht van 9 akkerbouwbedrijven in de Haarlemmermeer voor oogst 1946.
- b. Gemengde bedrijven.
- No.14, Overzichten van 9 gemengde bedrijven in West-Overijssel voor 24 en oogst 1946.
- 25.
- No.34. Overzicht van 10 gemengde bedrijven in West-Overijssel voor oogst 1947.
- No.36. Overzicht van 26 gemengde bedrijven in Oostelijk Noord-Brabant voor oogst 1947.

INHOUDSOPGAVE.

	bladz.
INLEIDING.	1
Organisatie	8
Financiën	11
VERSIAG VAN DE WERKZAAMHEDEN OVER HET JAAR 1947	
Algemeen	13
Interne organisatie	13
Personeel	15
Afdelingsverslagen	17
CONTACT MET ANDERE INSTELLINGEN EN ORGANISATIES	23
BIJLAGE I. Overzicht van de spreiding van de Bedrijfs- boekhoudingen	
A. Landbouwbedrijven	28
B. Tuinbouwbedrijven	28
C. Pluimveeteeltbedrijven	29
D. Visserij- en aanverwante bedrijven	29
BIJLAGE II. Uitgebrachte rapporten, nota's en overzichten	31

's-Gravenhage, 30 April 1948.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT